

«ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПРОГРАМИ З ГЕОГРАФІЇ У 7-8 КЛАСАХ НУШ».

ВЕБІНАР ДЛЯ ВЧИТЕЛІВ ГЕОГРАФІЇ 27 СЕРПНЯ 2025 РОКУ

ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ ТА НАУКИ

ОДЕСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

Наталя РОСКОС
Заступник директора з НВР
Одеського економічного ліцею
Одеської міської ради

Аналіз навчальних програм - до НУШ і НУШ

Порівняльні критерії: цілі, завдання, методи реалізації; компетентності; структура (розділи/теми); практичні роботи й дослідження (кількість і зміст).

Джерела: чинні тексти програм (ред. 2017 — умовно «до НУШ»; ред. 2022 — перехідна/оновлена під НУШ).

Примітка: в обох редакціях простежуються спільні засади компетентнісного, діяльнісного та інтегративного підходів; у 2022 р. посилено акценти НУШ (інтеграція, дослідження, громадянська та екологічна складові, варіативність оцінювання).

Загальні відмінності програм: цілі та компетентності

Програма НУШ (2022) знаменує перехід від **предметоцентризму до дитиноцентризму**. Метою є не просто надання знань, а формування здатності учня розв'язувати проблеми та успішно самореалізуватися в соціумі. Нова програма акцентує на необхідності безперервної освіти та життєвої доцільності навчального матеріалу.

На відміну від неї, програма **2017 року** має більш традиційний підхід, де географія є джерелом відомостей про Землю, а основні завдання зосереджені на засвоєнні понять, закономірностей та зв'язків між компонентами природи, населенням і господарством.

Що стосується **компетентностей**, то в обох програмах вони схожі за назвами, але різняться за змістом і акцентами:

- **Спільні компетентності:** спілкування державною та іноземними мовами , математична , природнича , екологічна , уміння вчитися впродовж життя , громадянська , соціальна та обізнаність у сфері культури.

- **Головна відмінність:** Програма НУШ більше зосереджена на практичному застосуванні знань, критичному мисленні та роботі з інформацією. Наприклад, в НУШ наголошується на вмінні використовувати сучасні цифрові технології та створювати мультимедійні продукти, що є новим елементом порівняно зі старою програмою.

Аналіз для 7 класу

Зміст тем та розділів

В обох програмах 7 клас присвячений **географії материків та океанів**. Однак, є дещо відмінне у послідовності вивчення розділів.

- **Програма 2017 року:** починається з "Загальних закономірностей Землі", потім переходить до вивчення Світового океану, а далі — материків, починаючи з Африки.
- **Програма НУШ (2022):** також починається з "Вступу", але далі одразу переходить до вивчення материків (Південна Америка, Африка, Австралія) і лише в кінці року вивчаються океани та вплив людини на природу.

Цілі та завдання

Спільне ядро:

- сформувати знання про природу материків та океанів, їх цілісність і диференціацію; первинні уявлення про політичну карту, населення, види господарської діяльності; розвивати картографічну грамотність, уміння знаходити /систематизувати/ презентувати геоінформацію.

Відтінки НУШ (2022):

- виразніші формулювання щодо **самостійного пошуку й опрацювання даних**, презентації результатів, міжпредметних зв'язків та **наскрізних ліній** (громадянська відповідальність; екобезпека і сталий розвиток; підприємливість тощо).

Методи реалізації програми

Обидві редакції: практичні роботи з атласами/контурними картами, аналітичні завдання, дослідження, міні-проєкти, робота зі статистикою, варіативна частина часу; дозволяються екскурсії та польові спостереження (за можливостей школи/регіону).

НУШ-акцент (2022): систематизована прив'язка до наскрізних ліній у кожній темі; чіткіші очікувані результати (знаннєвий /діяльнісний /ціннісний компоненти) та форми презентації учнівських продуктів.

Кількість практичних робіт та досліджень

Обидві програми передбачають
70 годин на рік.

- **Програма 2017 року:** передбачає **12 практичних робіт** та **5 досліджень**.

- **Програма НУШ (2022)** має **12 практичних робіт** та **9 досліджень**. Це значно більше досліджень, що підкреслює орієнтацію на **дослідницьку діяльність** як **ключовий метод** реалізації програми.

Аналіз для 8 класу

Зміст тем та розділів

Структура змісту (розділи/теми)

- **Спільна логіка:** Вступ → Природа України (компоненти та ПТК) → Населення України (кількість, розміщення, міграції, урбанізація, етнічний/мовний склад) → Взаємодія природи і суспільства (ресурси, екологічні виклики, регіони) → Резерв часу.
- **НУШ (2022):** інтегровані тематичні блоки й **краєзнавчі фокуси**; явні місця для досліджень/міні-проектів і публічних захистів.

Цілі та завдання

Спільне ядро: сформувати цілісне бачення **України** як частини глобальної спільноти; поглибити знання з фізичної та суспільної географії України; розвивати вміння аналізувати **взаємозв'язок природи й суспільства** та працювати з картами/даними.

НУШ-акцент (2022): сильніша **інтеграція** фізико- та суспільно-географічних компонентів; акцент на **ідентичності, громадянстві й патріотизмі**, розвитку **самостійної діяльності** й презентації результатів.

Методи реалізації програми

Обидві редакції: практичні роботи, аналітичні завдання, дослідження/міні-проєкти, варіативний резерв; методи роботи з картами, статистикою, регіональними кейсами; рекомендації щодо добору тем досліджень з урахуванням **регіональної специфіки**.

НУШ-акцент (2022): формалізовані **очікувані результати** та наскрізні лінії у краєзнавчих темах; проєктні виходи (постери, мап-сторі, презентації).

Практичні роботи та дослідження (кількість/зміст)

Кількість:

- **2017:** 11 практичних робіт (4 — обов'язкові) + вибіркові дослідження (оцінювання за вибором учителя).
- **2022:** 11 практичних робіт (4 — обов'язкові) + дослідження/творчі завдання з можливістю публічної презентації.

Змістові акценти практичних: робота з фізичною та адміністративною картою України; аналіз демографічних показників; виявлення зв'язків «природа — населення — господарство» на прикладах регіонів/громад; локальні екологічні кейси.

Порівняння «до НУШ» vs «у НУШ» (7–8 класи) — стислий підсумок

Критерій	До НУШ (ред. 2017)	У НУШ (ред. 2022)
Цілі	Класичні цілі предмета; формування базових знань про материки/океани (7 кл) та Україну (8 кл).	Ті самі цілі, але чіткіше виписані очікувані результати та інтеграція зі сталим розвитком, громадянськістю, підприємливістю.
Завдання	Картографічна грамотність, робота з даними, формування уявлень про населення/держави/природу.	Додано вимір самостійності учнів, презентації результатів, міжпредметність і наскрізні лінії у кожному блоці.
Методи	Практичні, аналітичні, дослідницькі роботи; варіативний резерв; можливі екскурсії.	Те саме + систематизовані міні-проєкти, публічні захисти, явна робота з цифровими джерелами, акценти на ціннісному компоненті.
Компетентності	Перелік ключових компетентностей уже наявний; предметні — картографічні, інформаційні, екологічні.	Той самий перелік, але підсилений описом очікуваних результатів (знаннєвий/діяльнісний/ціннісний) і наскрізними лініями в темах.
Структура змісту	Логіка курсів усталена; збіг основних тем і розділів.	Структура збережена; з'являються чіткіші «вікна» для проєктів/досліджень і громадянсько-екологічні акценти.
Практичні роботи	7 кл — 12; 8 кл — 11; 4 обов'язкові в кожному курсі; дослідження — варіативно.	Та сама кількість і статус; більше уваги до презентації та локальних кейсів.

Висновки:

Реформа НУШ у викладанні географії **змістила акцент** з пасивного засвоєння знань на активну діяльність учнів (самостійну роботу, роботу в групах, розв'язання життєвих проблем).

Кількість досліджень у 7-му класі та практичних робіт у 8-му класі значно зросла, що підкреслює **орієнтацію на формування життєво важливих компетентностей та дослідницьких навичок.**

Інтеграція з життям громади. Нові програми чіткіше підкреслюють краєзнавчий і регіональний вимір, адже учні мають досліджувати екологічні й соціально-економічні проблеми власної громади. Це сприяє формуванню відчуття приналежності до місцевої спільноти й підготовці до активної громадянської участі.

Плавність переходу до НУШ. Кількість годин і загальна логіка побудови курсів не зазнала різких змін, що дозволяє учням і вчителям уникнути перевантаження. Водночас оновлений зміст надає більше можливостей для варіативності, сучасних цифрових інструментів і розвитку дослідницьких навичок.

ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ ПРОГРАМИ З ГЕОГРАФІЇ У 7-8 КЛАСАХ НЧ

ПОСИЛЕННЯ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ

- У оновленій програмі чітко визначено очікувані результати у трьох площинах: знаннєвій, діяльній і цінній.

ІНТЕГРАЦІЯ ЗЖИТТЯМ ГРОМАДИ

Нові програми чіткіше підкреслюють краєзнавчий і регіональний вимір, адже учні мають досліджувати екологічні й соціально-економічні проблеми власної громади. Це сприяє формуванню відчуття приналежності до місцевої спільноти й підготовці до активної громадянської участі.

зроби чіткішою дошку, з картою, прибрати напис НУШ на стіні над дошкою